

چگونه

سکندر

(ن) بیابیم؟

تقریری از اندیشه چارلز تیلور

جیمز کی. ای. اسمیت | ترجمه حامد قدیری

سرشناسه: اسمیت، جیمز کی. ای. ۱۹۷۰-م.

Smith, James K. A., 1970-

عنوان و نام پدیدآور: چگونه سکولار (ناباشیم) : تقریری از اندیشه چارلز تیلور

نویسنده جیمز کی. ای. اسمیت؛ مترجم حامد قدیری؛ ویراستار محمد فیروزیان.

تهران: ترجمان علوم انسانی، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰۰-۸۰۹۱-۹۳-۶

رده بندی کنگره: B۹۱۵

رده بندی دیویی: ۱۹۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۸۴۳۸۲

این اثر ترجمه‌ای است از:

How (Not) to Be Secular

Reading Charles Taylor

James K. A. Smith

Eerdmans, 2014

چگونه سکولار (ناباشیم)
تقریری از اندیشه چارلز تیلور

نویسنده: جیمز کی. ای. اسمیت

مترجم: حامد قدیری

ناشر: ترجمان علوم انسانی

ویراستار: محمد فیروزیان

طراح جلد: حمید اقدسی یزدلی

صفحه‌آرا: هادی عادل خانی

چاپ: زیتون

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

پست الکترونیکی: tarjoman.nashr@gmail.com

فروشگاه اینترنتی: www.tarjomaan.shop

حقوق چاپ و نشر در تمام قالب‌ها اعم از

کاغذی، الکترونیکی و صوتی انحصاراً برای

انتشارات ترجمان علوم انسانی محفوظ است.

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

فهرست

۷ مقدمه مترجم

۹ پیشگفتار

۱۷ درآمد: اکنون تحت فشار قیچی وار: سکونت در عصر سکولار

۱۷ ترسیم حدود عصر حاضر

۲۰ پریشانی در ساحت درون ماندگار

۲۸ شک و ورزی به ساحت متعالی

۳۶ چگونه سکولار (ن) بودن

۴۵ [۱] اصلاح اعتقاد: امر سکولار به مثابه دستاورد مدرن

۴۵ فراتر از تفریق: موانع پیش روی بی اعتقادی

۴۷ پنداره های سکولار و مدرن ما: برچیدن موانع پیش روی بی اعتقادی

۵۶ اصلاح: نقطه اتکای مدرنیته

۶۲ خلقت، طبیعت، تجسد: مسیری پریپیچ و خم به سوی اومانیسم انحصاری

۶۹ [۲] مسیر دینی به سوی اومانیسم انحصاری: از دئیسم به الحاد

۷۰ حصارکشی و درون ماندگار سازی: تغییر جایگاه معنا

۷۳ دفاعیه پردازی چگونه مسیحیت را تحلیل می برد؟

۷۶ گام بعدی: سیاست جامعه «فرهیخته»

۷۹ دین برای مدرن ها

- ۸۳ [۳] رخوت ساحت درون ماندگار: «حس» عصر سکولار
- ۸۵ اثر نواختر: تزلزل ناشی از فشار قیچی وار
- ۸۸ واکنش‌ها: رخوت‌های امر درون ماندگار
- ۹۴ گذار پنداره‌ای: پنداره کیهانی مدرن
- ۹۸ بسط بی‌اعتقادی
-
- ۱۰۵ [۴] مناقشه در برنهاد سکولاریزاسیون ۲
- ۱۰۶ ضدروایت: درباب نظریه سکولاریزاسیون ۲
- ۱۱۱ عصر اصالت
- ۱۱۶ طلب: معنویت در عصر اصالت
-
- ۱۲۱ [۵] چگونه (ن) زیستن در عصر سکولار
- ۱۲۱ چهارچوب درون ماندگار
- ۱۲۳ «برداشت‌هایی» از امر متعالی و «پيله‌هایی» درون این چهارچوب
- ۱۲۷ ساختارهای جهان بسته
- ۱۳۳ فشارهای قیچی وار ایمان در عصر سکولار
- ۱۳۵ بازترسیم تنش‌ها؛ یا: محظورات پیش روی همه
- ۱۴۲ کدام مسیحیت؟ مطالبه حداکثری
- ۱۵۳ معنای کل این حرف‌ها چیست؟
- ۱۶۰ مواضع بی‌قراری؛ یا: ناآرامی‌های اومانیسم انحصاری
- ۱۶۵ نتیجه‌گیری: گروه‌ها
- ۱۶۷ هوس گروه
- ۱۶۹ مسیر شاعرانه: هاپکینز
- ۱۷۱ دو آینده بدیل
-
- ۱۷۵ پی‌نوشت‌ها
- ۲۰۱ اصطلاح‌نامه
- ۲۰۵ نمایه

مقدمه مترجم

نسبت ما با دین زمین تا آسمان فرق دارد با نسبتی که پدران و پدربزرگ‌هایمان، مادران و مادربزرگ‌هایمان با دین داشته‌اند. ما در عصری زندگی می‌کنیم که امکان نگریستن از بیرون به دین را یافته‌ایم. به بیان دیگر، درست مانند نجاری شده‌ایم که (در آن مثال مشهور هایدگر) نسبت به چکش خود التفات پیدا کرده و حالا هنگام کوبیدن میخ‌ها مدام به فرایند بالا و پایین رفتن چکش فکر می‌کند و احتمالاً، جای میخ، چکش را روی دست خود می‌کوبد. ما در عصر التفات به همین زندگی می‌کنیم.

از مختصات عصر التفات به همین امر است که دیگر نمی‌توانیم درست مثل پیشینیانمان دین‌ورزی داشته باشیم. مؤلفه‌های عصر مدرن - علم و دموکراسی و قانون و امثال این‌ها - دائم قد علم می‌کنند و این پرسش‌ها را به جان ما می‌اندازند که آیا این با علم جمع می‌شود؟ آیا دین برای جامعه مدرن راه‌گشاست؟ آیا خدا و امر الهی جایی در مناسبات کنونی مان دارد؟ آیا عالم همین کهکشان‌های سرد است یا چیزی ورای آن وجود دارد؟ آیا حقیقتی در پس دعا و عبادت ماست یا همه این‌ها قابل تقلیل به امری صرفاً روانی است؟

التفات به دین چنان است که نه می‌توان به راحتی دین را پذیرفت و به دوران پیش از التفات بازگشت، و نه می‌توان به سادگی آن را کنار گذاشت و طوری رفتار کرد که انگار نه دینی بوده و نه دینی خواهد بود. مادر وضعیت توأمان جاذبه و دافعه هستیم که نه پای رفتن داریم و نه دل ماندن. انسان، بنا به ذات خود، اگر در مضیقه‌ای بیفتد و خارخار موضوعی به ذهنش بیفتد، ناگزیر به آن می‌اندیشد و در پی به زبان آوردن آن است. هرچه بیشتر از آن سخن بگوید دلش آرام‌تر می‌شود و فشار آن را کمتر روی دوش خود احساس می‌کند. اما وضعیت برزخ‌گونه ناشی از التفات به دین چنان مبهم و ناشناخته است که در قالب کلمات نمی‌گنجد. از این رو بیشتر

کسانی که از آن سخن گفته‌اند از قاطبهٔ هنرمندان - و به‌ویژه شاعران - بوده‌اند؛ چه اینکه هنر به معنی عام و شعر به معنای خاص راهی برای به‌زبان آوردن امر به‌زبان نیامدنی است. در این میان، چارلز تیلور فیلسوفی است که پا به میدان گذاشته تا راهی به‌رهایی از این محمصه بگشاید. او می‌خواهد، در دستگاه نظری کلان خود، زبانی برای سخن‌گفتن از این وضعیت پیدا کند و برای حالاتی که فقط احساسشان می‌کنیم اما واژه‌ای برای اشاره به آن‌ها نداریم کلمات و مفاهیمی مهیا کند. یکی از نمودهای این تلاش تیلور کتاب گران قدر عصر سکولار است، کتابی که تیلور در آن می‌کوشد برای ما روایت کند که چگونه گام‌به‌گام از جهان سنت به جهان مدرن آمده‌ایم و گرفتار این وضعیت دشوار شده‌ایم.

البته کتاب تیلور آن قدر حجیم و فخم است که مطالعهٔ آن بیشتر به پروژه‌ای طولانی می‌ماند، اما کتاب حاضر، چگونه سکولار (ن) باشیم، تقریری خلاصه و موجز از آن کتاب قطور است. جیمز اسمیت، نویسندهٔ این کتاب، تلاش کرده تا شاخ‌وبرگ انبوه تحلیل و استدلال تیلور در کتاب عصر سکولار را کمی هرس کند و مدعای او را در قالبی ساده‌تر و تُنک‌تر به ما عرضه کند. با این حساب، اگر آن وضعیت برزخ‌گونه ما را به سوه آورده باشد و اگر بپذیریم که کتاب تیلور راهی برای اندیشیدن به آن وضعیت است، طبعاً می‌توان این کتاب را دروازه‌ای به سرزمین پرفرازونشیب عصر سکولار دانست. انتخاب و ترجمهٔ این کتاب برآمده از همین دغدغهٔ داعیه است.

جا دارد اینجا تشکر کنم از دوستانی که در مسیر ترجمهٔ این کتاب از کمک‌هایشان بهره بردم. نخست قدردانِ الطافِ دوست عزیزم دکتر وحید سهرابی فر هستم که، به سبب مذاقه‌هایش در اندیشهٔ تیلور، در تنقیح مفاهیم تیلوری و جستنِ واژه‌های معادل برای آن‌ها از مشورت‌های ایشان بهره بردم. ایضاً تشکر می‌کنم از دکتر موسی محمدیان گرامی که در برخی مراحل ترجمه از دانش زبانی و فلسفی ایشان بهره بردم. همچنین باید تشکر کنم از دکتر محمد ملاح‌عباسی که در گزینش برخی واژه‌ها، مشخصاً اصطلاح «پندارهٔ اجتماعی»، ملجأ نظرخواهی من بودند. در پایان، سپاسگزاری می‌کنم از انتشارات ترجمان علوم انسانی که مجدداً با نظرِ خطاپوششان ترجمهٔ دیگری از من را سزاوار طبع یافتند و زمینهٔ انتشار آن را فراهم کردند. امیدوارم حاصل ترجمهٔ چنان باشد که ثمرات مطالعهٔ آن بر خطاهای مترجمانه‌اش بچرید و باعث شود که این کتاب در میدانِ اندیشیدن به موضوعاتی از جنس دین و سکولاریته مؤثر باشد.